

bataljong

Sterk beleid
voor jonge inwoners

Memorandum 2024

6 krachtlijnen voor sterk Vlaams
beleid voor jonge inwoners

Wat is jouw barometer voor goed bestuur?

 Het welbevinden van kinderen is de ultieme barometer voor een gezonde woonomgeving, een democratische gemeenschap en een goed bestuur.

UN Habitat II World Conference on Human Settlements (1996)

Duurzaam beleid voeren dat kinderen en jongeren — of zo'n 30% van je burgers — ten goede komt, is de kerntaak van iedere Vlaamse en Brusselse beleidsmaker. Maak van het welbevinden van alle kinderen en jongeren in Vlaanderen en Brussel* dé prioritaire keuze. Niet omdat het moet, maar omdat het loont. Voor alle burgers, voor je hele beleid. Als ultieme barometer voor een veerkrachtig toekomstgericht Vlaanderen en Brussel.

Sterk beleid voor jonge inwoners verbindt. Op vele vlakken: de verschillende gemeenschappen waar kinderen, jongeren en hun gezinnen deel van uitmaken, verenigingen Vlaams en lokaal, agentschappen en departementen die samenwerken rond de jeugdreflex... Het bouwt bruggen tussen opvang, vrije tijd, school, welzijn en openbare ruimte. Een zorgzame buurt, kindvriendelijke mobiliteit, een warme school, een kwalitatieve kinderopvang, jeugd aanbod op maat, de juiste zorgnetwerken, vertrouwen in jongeren... zijn een godsgeschenk aan jonge Vlamingen maar ook aan (groot)ouders, leerkrachten, opvoeders, handhavers en ondernemers. Je voorkomt in plaats van te genezen.

Sterk jeugdbeleid bespaart én brengt op. Het zet vroeg aan tot actief burgerschap. Want waar het fijn is om op te groeien, groeit betrokkenheid en investeer je tijd en middelen. De weg naar een welvarend, inclusief, duurzaam en veerkrachtig Vlaanderen.

Praat met lokale besturen. Maak samen het verschil voor kinderen en jongeren. **Neem de dromen van kinderen en jongeren serieus.** Wanneer je iets beslist vraag je dan heel bewust af: "Welke impact heeft die beslissing op de kinderen en jongeren in Wortegem-Petegem en in Antwerpen?" Op hun leven vandaag. En morgen.

Bouw jij zo mee het Vlaanderen en Brussel van de toekomst?

Jurgen Sprangers
| directeur Bataljong

COLOFON

* In dit memorandum praten we vaak over Vlaanderen en Vlamingen. In functie van leesbaarheid nemen we daarbij niet steeds apart Brussel op. Toch bedoelen we ook Brussel. Bataljong vertrekt steeds vanuit de noden van kinderen en jongeren en hun rechten, ook voor zij die in Brussel wonen, los van of zij zich nu identificeren als (Brusselse) Vlaming, of niet. De meeste aanbevelingen gelden ook voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de overheden die er bevoegd zijn voor zowel grondgebonden en als persoonsgebonden materies.

Credits:

Deze tekst kwam tot stand dankzij de waardevolle inbreng van onze leden, partnerorganisaties en stafmedewerkers

Redactie:

Jurgen Sprangers, Tieme Verlinde en Leen Bartholomeus

Vormgeving:

Katrien Dellafaille

Publicatie:

Juni 2023

6 Basisprincipes voor sterk beleid voor kinderen en jongeren.

Deze 6 principes zijn schatplichtig aan en gebaseerd op de bouwstenen voor lokaal kindvriendelijk beleid.¹ Ze zijn geïdentificeerd als de essentiële onderdelen van een kind- en jeugd vriendelijke stad of gemeente maar relevant op elk beleidsniveau. Het zijn stukken van één puzzel. Alleen als je aan de slag gaat met alle puzzelstukken samen, werk je aan doordacht kindvriendelijk beleid ook op Vlaams niveau.

Erken je de **diversiteit** onder kinderen en jongeren en in de contexten waarin ze opgroeien?

Beschik je over een participatief gerealiseerde, **krachtige visie** over het Vlaanderen en Brussel dat je wil zijn voor de kinderen en jongeren die er opgroeien? En draag je die visie dagelijks uit in woord en daad?

Voer je een **permanente dialoog** met kinderen en jongeren en hun ambassadeurs waarin je hen als volwaardige gesprekspartner erkent en laat je hen je beleid en de samenleving mee vormgeven?

Neem je vanuit je **regierol** de eindverantwoordelijkheid over het realiseren van het kinderrechtenverdrag in samenwerking met middenveld en lokale besturen?

Bouw je laagdrempelige en kwaliteitsvolle **basisvoorzieningen** uit binnen onderwijs, kinderopvang, gezondheidszorg, vrijetijdsbesteding, ruimtelijke planning, mobiliteit...?

Faciliteer je **solidariteit en wederzijdse betrokkenheid** met duurzaam samenleven als doel? Stimuleer je verbinding tussen gemeenschappen en geef je tegengas aan polarisering?

Hou bij elke krachtlijn deze 6 basisprincipes voor sterk beleid voor kinderen en jongeren voor ogen.

¹ <https://www.vlaanderen.be/publicaties/inspiratiekader-voor-een-kindvriendelijke-stad-of-gemeente>

Van verkokering naar verknoping.

🎯 Kies voor geïntegreerd Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid.

Focus op kinderen en jongeren is een ideale stimulans om te groeien naar meer transversaal beleid. Geïntegreerd Vlaams jeugdbeleid is effectiever en beter afgestemd op de lokale beleidspraktijk en sijpelt zo beter door naar lokale besturen.

Waarom?

Circa 30% van de Vlamingen zijn kinderen en jongeren: kwetsbaar maar competent, de toekomst én het heden. Zij kampen met uitdagingen over beleidsdomeinen heen: mentaal welbevinden, armoede, discriminatie, pesten, mobiliteit... Een veerkrachtig en toekomstgericht Vlaanderen bereik je via geïntegreerd Vlaams jeugdbeleid.

- Alle beleidsdomeinen hebben impact op het leven van kinderen en jongeren. Maak van geïntegreerd jeugdbeleid de norm door **samenwerking tussen sectoren**. Haal inspiratie uit kindvriendelijke steden en gemeenten¹.
- Investeer in **ambtelijke coördinatie van het Vlaamse Jeugd- en Kinderrechtenbeleid** met slagkracht en mandaat, centraal in het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Neem een voorbeeld aan lokale programmaregisseurs kindvriendelijke stad of gemeente.
- **Verdubbel de capaciteit van de ambtenaren** die werken op het Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleid. En zet in op door kinderen en hun rechten bevoegde ambassadeurs in alle andere departementen en agentschappen.
- Geef het **Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan (JKP)** een centrale plek in de ondernemingsplannen van agentschappen en departementen, en geef draagvlak met een doordachte communicatiecampagne.
- Kies voor een **minister die jeugd en onderwijs of welzijn** combineert. Innovatieve samenwerking lukt gemakkelijker met meer kerndomeinen voor kinderen en jongeren bij één minister.

¹ <https://www.kindvriendelijkestedenengemeenten.be/home>

Alleen ga je sneller, samen kom je verder.

🎯 Smeed een partnerschap met lokale besturen en andere overheden.

👉 Vertrouw lokale besturen in hun autonomie en regierol, inspireer en stimuleer hen. Versterk ze met ondersteuning op de hoofdlijnen en toegewezen middelen op langere, betekenisvolle termijnen. Gebruik hun ervaring en expertise om het Vlaams jeugdbeleid te voeden en werk aanvullend.

Waarom?

Vlaanderen kan mee de toon zetten voor jeugdbeleid via onderzoek en monitoring, inspirerende kwaliteitskaders en krachtige instellingen. Door innovatieve praktijken te honoreren en de opschaling te stimuleren. Verzet bakens samen met lokale besturen en de federale overheid, binnen een Europees kader en afgetoetst aan internationale rechtsverdragen. Zo maakt Vlaanderen wezenlijk verschil voor kinderen, jongeren en hun organisaties.

- **Voed Vlaams jeugdbeleid** voortdurend door de ervaring, voeling en expertise van lokale besturen te betrekken bij alle beleidsprocessen, sectoraal en transversaal. Betrek toonaangevende lokale besturen in het verticaal overleg per beleidsdomein rond het JKP.

- Subsidieer lokale besturen om de jeugd-beleidsprioriteiten van het **Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleid** mee waar te maken. Via geormerkte (co-)financiering, aangevuld met beleidsdomeinoverschrijdende project-impulsen vanuit een gecoördineerde, administratief eenvoudige aanpak.
- **Monitor** de kwaliteit en de ontwikkeling van lokaal jeugdbeleid. Reik lokale besturen benchmarktools aan. Ondersteun lokale besturen om zelf onderzoek te doen naar de beleving van kinderen en jongeren via tools.
- Stimuleer innovatie en transversaal werken rond kinderrechten. Erken de groei en kracht van het **Label Kindvriendelijke Steden en Gemeenten**, en investeer in omkadering en uitbouw.
- Investeer in **netwerking en samenwerking** tussen lokale besturen. Vul aan met creatieve thematische ontmoetingshubs voor middenveldpartners, onderzoekers, agentschappen en departementen, lokale besturen...
- Erken het **belang van intergemeentelijke samenwerkingen jeugd**. Honoreer ze vanaf vier participerende lokale besturen en maak de taakstelling voor hun ondersteuning helder.

Vrije tijd van kinderen en jongeren is meer dan jeugdwerk, en jeugdwerk is meer dan vrije tijd. 🎯 Bied alle kinderen en jongeren kansen op een betekenisvolle vrije tijd.

🌟 Vrije tijd is essentieel. Je groeit uit tot wie je bent in je vrije tijd. In al dan niet georganiseerd verband. Thuis of in de (semi-)publieke ruimte. Online en offline. Non-profit of commercieel. Alleen of in homogene / diverse groep. Spelend, sportend, creërend, experimenterend, debatterend, engagerend, lerend of vervelend...

Waarom?

Kinderen en jongeren hebben het recht te spelen, te rusten en zich te ontspannen en deel te nemen aan culturele en artistieke activiteiten. Met extra inspanningen afhankelijk van woonsituaties, noden, achtergrond, ... maak je het recht op vrije tijd voor alle kinderen en jongeren waar.

Jeugdwerk rolt zich uit in de vrije tijd, bereikt circa 25% van de jeugd, is groepsvormend, emanciperend en maatschappij-opbouwend. Erkennen dat jeugdwerk kruist met onderwijs, arbeidsmarkt, armoede, discriminatie, mentaal welzijn... activeert de hefboomen die het biedt voor kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties.

- Voer regie op basis van data, noden van kinderen en jongeren, het recht op vrije tijd en de empowerende kracht van het jeugdwerk. Zet de **middelen voor kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties** ook daar in waar noden en weinig bestaande netwerken en verenigingen zijn.
- Erken lokale besturen in hun regierol en subsidieer hen als organisator van **nieuwsoortige jeugdwerkingen** waar vrij initiatief ontbreekt.
- Bouw een **toekomstgerichte visie op het Vlaams jeugdwerkbeleid** uit waarbij schotten tussen werkvormen en doelgroepen wegvallen in functie van inclusieve werkingen.
- **Stimuleer initiatief en eigenaarschap vanuit vertrouwen.** Neem samen met de federale en Europese overheid administratieve drempels weg: regels voor vzw's, vrijwilligers, events, attesten... Of zorg voor uitzonderingen voor jeugdinitiatieven.
- Investeer in jeugdinfrastructuur! Rol in dialoog met lokale besturen een **masterplan jeugdinfrastructuur** uit voor de komende twee legislaturen: Klimaatrobuust met expliciete aandacht voor gedeeld ruimtegebruik, de draagkracht van verenigingen en de uitdagingen van jeugdinfrastructuur in parochiale gebouwen.

Het mentaal welzijn van kinderen en jongeren staat onder druk. 🎯 Zorg voor wie voor kinderen en jongeren zorgt.

“Each child needs at least one adult who is irrationally crazy about him or her.” (Urie Bronfenbrenner). Een goede band met opvoedingsfiguren en positieve ervaringen op school, in de opvang, in de jeugdhulp en de vrije tijd, zorgen voor een positieve identiteit en veerkrachtige jongeren.

Waarom?

De ratrace-samenleving zet spanning op het gezin: stress en burn-out zijn een rode draad. Het onderwijs, de kinderopvang én de jeugdhulp zijn in crisis. Terwijl leerkracht, kinderbegeleider en opvoeder essentiële beroepen zijn voor het recht op een volwaardig leven van kinderen. De crisis schaadt de kinderen van nu, maar ook de volwassenen van morgen. Opgroeien in een mentaal veilige en zorgende context is een voorwaarde om uit te groeien tot veerkrachtige volwassene. Investeren in welbevinden en wie zorgt voor kinderen en jongeren, loont voor de toekomstige welvaart van Vlaanderen.

- **Zorg voor breed toegankelijke ondersteuning van gezinnen en ouders.** Bred de mogelijkheden voor deeltijds werk of loopbaanonderbreking voor ouders uit.
- **Herstructureer de kinderopvang** met een maximale kind-begeleiderratio (6 per begeleider). Experimenteer met geïntegreerde concepten (buitenschoolse) opvang vs (kleuter)school. Ondersteun lokale besturen in de regio over die (buitenschoolse) opvang.
- Maak van scholen lerende leefomgevingen waar welbevinden centraal staat en alle leerlingen mede-eigenaar zijn van hun (gezamenlijk) groeiproces. Zet in op **participatie en vaste procesbegeleiding in het (secundair) onderwijs.**
- **Werk de wachttijd voor jeugdhulp structureel weg.** Participatief en met focus op kinderrechten. Stimuleer lokale samenwerkingsverbanden die ook het recht op vrije tijd in de jeugdhulp garanderen.
- Investeer verder in **toegankelijke preventieve pleisterplekken** waar een netwerk van welzijnspartners beschikbaar is. In elke gemeente en in combinatie met outreachend werken.
- **Versterk kennis en competenties bij jongeren** om hun mentaal welbevinden te monitoren op basis van de behoeften aan autonomie, binding en competentie. Zorg voor toegankelijke (semi-)professionele hulp en zet in op een vaste trajectbegeleider.

Publieke ruimte is ontmoetingsruimte.

🎯 Garandeer nabije groene en open ruimte. Waar kinderen en jongeren welkom zijn om te spelen, rond te hangen en elkaar en anderen te ontmoeten.

💡 Ik droom van plaatsen voor kinderen en jongeren om er te zijn, te spelen, te hangen... niet apart voorzien, maar geïntegreerd in de publieke ruimte. En van verdraagzaamheid ten opzichte van spelende kinderen en jongeren die chillen.

Waarom?

Iedereen heeft recht op de publieke ruimte. Voor tieners en jongeren zijn plekken om elkaar kosteloos en vrij te ontmoeten, te bewegen, rond te hangen... zelfs essentieel voor hun ontwikkeling. In het bijzonder wanneer ze opgroeien in krappe woningen, gezinnen onder stress of in isolement. Ontmoeting met andere jongeren en andere gebruikers van de ruimte draagt bij aan positieve identiteitsontwikkeling. De aanwezigheid van tienermeisjes is een barometer voor een veilige en inclusieve plek.

- Stimuleer het ontwerp van geïntegreerde/ gedeelde (binnen-) en buitenruimte. Vermijd absolute risicobeheersing. **Laat buiten spelen en bewegen uitdagend zijn.** Dat zorgt voor een groeiend zelfvertrouwen en zelfbeheersing.
- **Laat kinderen en jongeren mee ontwerpen, uitvoeren en beheren.**³ Gebruik creatieve participatiemethodieken en visualisatie. Zet in op kwetsbare doelgroepen en besteed bijzondere aandacht aan meisjes in de publieke ruimte.
- Maak beleid met de focus op **duurzame, autonome en veilige mobiliteit** voor nagenoeg elke leeftijd. Met Jonge Wegweters⁴ verrijk je je mobiliteitsbeleid dankzij de scherpe blik van jongeren.
- Stimuleer lokale wijkgerichte samenwerkingsverbanden van openbare diensten en middenveldorganisaties rond **creatieve en bruisende plekken**. Met duidelijke afspraken, waar iedereen veilig zichzelf kan zijn, waar er cohesie is en (intergenerationele) dialoog als er toch spanningen zijn. Ook de relatie met politie is erg bepalend voor het welzijn van jongeren. Vermijd elke vorm van discriminatie en zet in op wederzijds respect.

- Coördineer een **duurzaam en sociaal Vlaams geïntegreerd ruimtebeleid** in overleg met lokale besturen dat gebruik van de publieke ruimte door kinderen en jongeren verwelkomt.² Bescherm de beperkte open ruimte, creëer nieuwe en zet in op vergroenen, verblauwen en ontharden.

² <https://bataljong.be/rondhangen>

³ www.ittakesachildtoraiseavillage.be

⁴ www.jongewegweters.be

De rechten van een kind dat opgroeit in armoede staan op zoveel vlakken onder druk. 🎯 Investeer in kwalitatieve betaalbare huisvesting, groeipakket en verbinding als bakens tegen kinderarmoede.

💡 Schaamte. Dat ervaren kinderen en jongeren in armoede. Op de school moeten rekenen voor eten, slechts één paar schoenen hebben, geen toegang tot betaalde vrijetijdsbesteding, niet één week vakantie per jaar, overal net niet bijhoren... Schaamte. Omdat dit kan in een welvarende regio als Vlaanderen. Laat verontwaardiging leiden tot beleidsactie. Opdat geen enkel kind al meteen een lagere levensverwachting heeft, puur omdat het geboren is in vermijdbare armoede.

Waarom?

1 op de 7 kinderen in Vlaanderen wordt in armoede geboren. Dat cijfer is in 20 jaar verdubbeld. Onaanvaardbaar en onrechtvaardig. Dit vraagt om actie. Effectief armoedebeleid verhoogt het gezinsinkomen en zet flankerend in op de gevolgen van leven in armoede. Op Vlaams niveau zijn er heel wat hefboomen. Kwaliteitsvolle, betaalbare en zekere huisvesting vormt het fundament om andere problemen te voorkomen of aan te pakken.

- **Maak van kinderarmoedebestrijding een prioriteit van de Vlaamse Regering.** Binnen transversale plannen zoals Vlaams actieplan armoedebestrijding (VAPA) en JKP moet dit een absolute topprioriteit zijn. De coördinerende minister van kinderrechten zorgt voor **afstemming tussen ministers** van welzijn, wonen, jeugd, werk en onderwijs.
- **Zorg voor automatische rechtentoekenning.** Een grond- of kinderrecht is geen gunst. Als overheid moet je deze rechten realiseren. Wees pro-actief en ga het individueel schuldmodel tegen. Niemand kiest voor armoede en uit armoede geraken is geen kwestie van individuele keuzes en kansen grijpen.
- Realiseer samen met lokale besturen een **betaalbare, kwalitatieve woning** voor iedereen. Investeer in verschillende woningvormen en leg private investeerders sociale normen op.
- Naast rechtvaardige fiscaliteit, is het **groeipakket** één van de beste bakens tegen kinderarmoede. Investeer!
- Dwing niet, maar begeleid kinderen in armoede naar verschillende opvoedingscontexten: kinderopvang, vrije tijd, kleuterschool. In de eerste 1.000 dagen inzetten op **positieve stimulansen en rijke taalontwikkeling** in welke taal dan ook maakt het verschil voor kinderen in armoede.

6 krachtlijnen voor sterk Vlaams beleid voor jonge inwoners.

Van verkokering naar verknoping. Kies voor geïntegreerd Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid.

Alleen ga je sneller, samen kom je verder. Smeed een partnerschap met lokale besturen en andere overheden.

Vrije tijd van kinderen en jongeren is meer dan jeugdwerk, en jeugdwerk is meer dan vrije tijd. Bied alle kinderen en jongeren kansen op een betekenisvolle vrije tijd.

Het mentaal welzijn van kinderen en jongeren staat onder druk. Zorg voor wie voor kinderen en jongeren zorgt.

Publieke ruimte is ontmoetingsruimte. Garandeer nabije groene en open ruimte. Waar kinderen en jongeren welkom zijn om te spelen, rond te hangen en elkaar en anderen te ontmoeten.

De rechten van een kind in armoede staan op zoveel vlakken onder druk. Investeer in kwalitatieve betaalbare huisvesting, groeipakket en verbinding als bakens tegen kinderarmoede.

Hou bij elke krachtlijn deze 6 basisprincipes voor sterk beleid voor kinderen en jongeren voor ogen.

Bataljong is De Ambrassade van de lokale besturen én de VVSG van het jeugdbeleid. Met één voet op de Vlaamse en één voet op de lokale oever verbindt en inspireert Bataljong voorvechters van "sterk beleid voor jonge inwoners".

Als ledenorganisatie van steden en gemeenten ondersteunt Bataljong dagelijks jeugdambtenaren, schepenen van jeugd en lokale jeugdraden. Ook intergemeentelijke samenwerkingen jeugd doen beroep op Bataljong. Onze ondersteuning bestaat uit visie, informatie, tools, projecten, vormingen, uitwisselingen, begeleidingen... Als kritisch geëngageerde partner rond netwerktafels geven we mee vorm aan zowel het lokaal als het Vlaams jeugdbeleid van de toekomst.

Bataljong is zo onder meer de drijvende kracht achter het label Kindvriendelijke Steden en Gemeenten, Debattle en de groei van de Buitenspeeldag.

Sterk lokaal jeugdbeleid omvat drie pijlers die de inhoudelijke rode draad zijn door onze werking:

- de implementatie van de brede jeugdreflex in structuur en cultuur, met bijzondere aandacht voor realisatie van kinderrechten
- een brede waaier van initiatieven voor beleidsparticipatie garanderen, met bijzondere aandacht voor de lokale jeugdraad
- regie voeren over de vrijetijdskansen voor kinderen en jongeren, met bijzondere aandacht voor ondersteuning van het jeugdwerk

Je verder verdiepen in de 6 basisprincipes?
Benieuwd naar ons memorandum n.a.v. de Gemeenteraadsverkiezingen?
Check www.bataljong.be/verkiezingen-2024

bataljong

#sterkbeleidvoorjongeinwoners

www.bataljong.be

Ossenmarkt 3
2000 Antwerpen

T 03 821 06 06
info@bataljong.be

Vlaanderen
verbeelding werkt